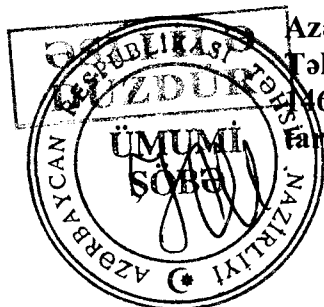

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası
Təhsil Nazirliyinin
163 sayılı 31 avqust 2012-ci il
tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir.

ALİ TƏHSİL PİLLƏSİNİN DÖVLƏT STANDARTI MAGİSTRATURA SƏVİYYƏSİNİN İXTİSAS ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar
mühəndisliyi

BAKİ – 2012

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Magistratura səviyyəsinin **060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı «Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq olunmuş «Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı», «Magistratura təhsilinin məzmunu, təşkili və «magistr» dərəcələrinin verilməsi Qaydaları»nın tələblərinə, «Ali təhsilin magistratura səviyyəsi üzrə ixtisasların (ixtisaslaşmaların) Təsnifatı»na və digər qanunvericilik aktlarına uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələri **060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi** ixtisası üzrə magistr hazırlığını bu Təhsil Proqramı ilə həyata keçirir.
- 1.3. Strukturda istifadə olunan işarələr:
ÜK – ümummədəni kompetensiyalar
PK – peşə kompetensiyaları

2. 060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi ixtisasının xarakteristikası

- 2.1. Təhsil Proqramının mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən elmi-ixtisas dərəcəsi:

İxtisasın şifri və adı	Verilən elmi-ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə təhsil müddəti	Kreditlərin sayı
060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi İxtisaslaşmalar: <i>- Texnoloji maşın və avadanlıqların istehsalı, təmiri və texniki xidmət texnologiyası</i> <i>- Neft-qaz istehsalının maşın və avadanlıqları</i> <i>- Neft emalı və kimya istehsalının maşın və avadanlıqları</i> <i>- İnşaat yol maşınları və avadanlıqları</i> <i>- Yükqaldırıcı maşınlar və avadanlıqlar</i> <i>- Metalkəsən dəzgahlar və alətlər</i> <i>- Məişət maşın və cihazları</i>	Magistr	2 il (qiyabi forma üzrə təhsil müddəti 6 ay artıqdır)	120

<p>- Neft-qaz istehsal vasitələrinin renovasiyası</p> <p>- Yüngül sənaye və məişət xidmətinin texnoloji maşın və avadanlıqları</p> <p>- Yeyinti sənayesi iaşə və ticarətinin texnoloji maşın və avadanlıqları</p> <p>- Plastik kütlə və rezin emalının maşın və avadanlıqları</p>			
---	--	--	--

3. Məzunun ixtisas xarakteristikası və kompetensiyası

3.1. Magistrin ixtisas xarakteristikası

Magistr nəzəri prinsip və tədqiqat metodları haqqında ümumi təsvirə və geniş biliyə malik olmalı, peşə hazırlığı tələb edən elmi-tədqiqat işi aparmağa və pedaqoji fəaliyyətə hazır olmalı, peşəkar fəaliyyəti çərçivəsində gözlənilməz və mürəkkəb məsələləri həll etməyi bacarmalıdır.

3.2. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulan tələblər.

3.2.1. Məzun aşağıdakı ümummədəni kompetensiyalara (ÜK) yiyələnmişdir:

- kollektivdə işləmək (ÜK-1);
- digər sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olmaq (ÜK-2);
- fəal sosial mobillik (ÜK-3);
- beynəlxalq arenada işləmək (ÜK-4);
- hüquqi biliklər və etik normalara malik olmaq (ÜK-5);
- yeni ideyalar irəli sürmək (ÜK-6);
- müstəqil işləmək (ÜK-7);
- elmi-tədqiqat və elmi-istehsalat işlərinin təşkilində, kollektivin idarə edilməsində vərdiş və bacarıqlara malik olmaq (ÜK-8);
- öz bilik, bacarıq və şəxsi təşəbbüskarlığı baxımından nümunə göstərmək (ÜK-9);
- işi təşkil etmək və planlaşdırmaq (ÜK-10);

3.2.2. Məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına (PK) yiyələnmişdir:

Elmi-tədqiqat sahəsi üzrə:

- fundamental texniki və kompüter fənləri sahəsində dərin biliklərə əsaslanan layihələndirmə üsullarından istifadə etmək (PK – 1);
- qanunları və başqa nəzəri bilikləri mənimsəmək və tətbiq etmək (PK – 2);
- elmi-tədqiqat və elmi axtarışlar işini aparmaq (PK – 3);
- klassik və müasir texnoloji maşınların qarşısında duran əsas vəzifələrin müstəqil təhlilini aparmaq (PK – 4);

- öz elmi axtarışlarının nəticələrini təqdim etmək (PK – 5);
- fənnin ümumi mənzərəsini müstəqil qurmaq (PK – 6);

İstehsalat-texnoloji sahəsi üzrə:

- kompyuter texnikasının müasir alqoritmlərinə bələd olmaq, onun əsasında konstruksiyaları, qurğuları və mexanizmləri təkmilləşdirmək və inkişaf etdirmək (PK – 7);
- konstruksiyaların layihələndirilməsində tətbiqi aspektin görünüşünə bələd olmaq (PK – 8);
- müxtəlif konstruksiyalı qida məhsulları emalı maşın və aparatlarının layihə etmək üsullarını öyrənmək (PK – 9);

Təşkilati-inzibatçılıq sahəsi üzrə:

- fənn qrupları üzrə ümumi formaları və qanunauyğunluğu müəyyənləşdirmək (PK-10);
- iqtisadi və sosial proseslərin təhlilində hesablama və layihələndirmə üsullarından istifadə etmək (PK-11);
- texnoloji maşınlar sahəsində bilikləri təqdim etmək və onları iş şəraitinə adaptasiya etmək (PK-12);
- kollektivlərin elmi-tədqiqat işlərinə rəhbərlik etmək (PK-13);
- qeyri-dəqiq bilikləri (o cümlədən humanitar) qısaca və dürüst ifadə etmək (PK-14);
- peşəkar fəaliyyəti çərçivəsində gözlənilməz və mürəkkəb məsələləri həll etməyə (PK-15);
- müvafiq fəaliyyət və metodları təklif etmək və planlaşdırmağa, onların qısa və uzunmüddətli nəticələrini təhlil etməyə (PK-16);
- fəaliyyət və ya təhsil sahəsi ilə bağlı problemləri yaradıcı şəkildə müəyyənləşdirmək və ortaya qoya bilməyə, konkret vaxt çərçivəsində və məhdud informasiya şəraitində onları həll edə bilməyə (PK-17);
- fəaliyyət və təhsil sahəsi ilə bağlı problemlərin həlli zamanı müvafiq texnologiya və metodları seçmək və onlardan istifadə edə bilməyə, həmçinin potensial nəticələri müəyyənləşdirmək və/və ya qiymətləndirə bilməyə (PK-18);
- fəaliyyət və təhsil sahəsi ilə bağlı problemlərin həlli zamanı şəxsi davranışlarını tənqidi şəkildə qiymətləndirməyə (PK-19);
- fəaliyyət və təhsil sahəsi ilə bağlı problemləri Azərbaycan və bir xarici dildə şifahi və yazılı olaraq təqdim etmək və əsaslandırmağa, həmçinin mütəxəssis və qeyri-mütəxəssislərlə birgə müvafiq müzakirələrdə iştirak edə bilməyə (PK-20);
- innovativ yanaşma tələb edən mürəkkəb və gözlənilməz şəraitlərdə müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərməyə (PK-21);
- təşkilat və ya qrupların strateji fəaliyyəti ilə bağlı məsuliyyət daşımağa (PK-22);
- mürəkkəb şəraitlərdə etik qaydalara uyğun şəkildə davranma bilməyə, şəxsi davranışların etik aspektləri, imkanları, məhdudiyət və sosial rolunu

anlamağa, fəaliyyət və təhsil sahəsi ilə bağlı məsələlərdə əsaslandırılmış qiymətləndirmə aparmağa (PK-23);

- davamlı təlim və peşəkar inkişafı ilə bağlı şəxsi və digərlərinin ehtiyaclarını qiymətləndirməyə, həmçinin müstəqil təhsil üçün zəruri olan səmərəli metodlardan istifadə edə bilməyə (PK-24);

Pedaqoji sahə üzrə:

- ümumtəhsil, texniki-peşə, orta ixtisas təhsil müəssisələrində və ali təhsilin bakalavriat səviyyəsində texnoloji maşınlar və yeyinti istehsalı maşınları fənlərini tədris etmək (PK-25);
- elektron kitabxanalardan, referativ jurnallardan aktual elmi-texniki məlumatları əldə etmək (PK-26);
- tədris, təlim və ya digər üsullarla öz biliklərini başqasına ötürə bilməyə (PK-27).

4. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə və təhsilin məzmununa qoyulan minimum tələblər

4.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası.

4.1.1. 060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi ixtisası üzrə magistrlərin peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

- elmi-tədqiqat;
- pedaqoji;
- istehsal-texnoloji;
- təşkilati-inzibatçılıq və s.

4.1.2. Hazırlıq səviyyəsinə qoyulan tələblər:

Elmi-tədqiqat sahəsi üzrə:

- real proseslərin və avadanlıqların öyrənilməsində elmi, təşkilati və tətbiqi məsələlərin həllində hesablama və layihələndirmə üsullarından istifadə etmək;
- elm və texnikanın nailiyyətlərindən, Azərbaycanın və xarici ölkələrin qabaqcıl təcrübəsindən istifadə etməklə mexanika sahəsində aparılan elmi-tədqiqat işlərini təhlil etmək və nəticələri ümumiləşdirmək;
- konfranslar, seminarlar, simpoziumlar hazırlamaq və keçirmək;
- elmi nəşrlər hazırlamaq və redaktə etmək.

Pedaqoji sahə üzrə:

- mühazirə oxumaq;
- seminar aparmaq və s.

İstehsal-texnoloji sahəsi üzrə:

- müasir texnoloji maşınların və aparatların istismarına qoyulan tələbləri mənimsəmək və onlardan istifadə etmək;
- texnoloji maşınların inkişafında və istehsalında mövcud olan üsullardan, qaydalardan və normalardan istifadə etmək;
- informasiyanın avtomatik yığılımı və emalında müasir üsullardan istifadə etmək;

Təşkilati-inzibatçılıq sahəsi üzrə:

- elmi-tədqiqat qruplarının işini təşkil etmək;
- fəaliyyət nəticələrini proqnozlaşdırmaq üçün elmi yenilikləri tətbiq etmək;
- qəbul olunmuş qərarların nəticələrini kəmiyyət və keyfiyyətə qiymətləndirmək

4.2. Təhsilin məzmununa qoyulan minimum tələblər

□ İxtisas üzrə fənn bölümləri, fənlərin kreditləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları.

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq vərdişlər baxımından)	Fənn bölümləri üzrə kreditlərin sayı	Fənnin kodu və adı	Fənn üzrə kreditlərin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları
Təhsil hissəsi					
MHF – B00	Humanitar fənlər bölümü Bu bölümə daxil olan fənlərin öyrənilməsi nəticəsində magistr bilməlidir: <u>xarici dil üzrə:</u> neytral səs informasiyasının və ritminin özünəməxsusluğunu, texnoloji maşınlar sahəsi üçün səciyyəvi olan tələffüzün üslubunun əsas xüsusiyyətlərini, ümumi və terminoloji səciyyəvi 4000 tədris leksik vahidləri həcmində leksik minimumu, elmi üslubun əsas xüsusiyyətlərini, öyrənilən dil ölkələrinin mədəniyyəti və adət-ənənələrini, nitq etiketi qaydalarını; <u>ali məktəb pedaqogikası üzrə:</u> Azərbaycanda ali təhsil sistemini, ali məktəbin, tələbə və müəllimlərin vəzifələrini, ali təhsil müəssisəsində təlim prosesi və təhsilin məzmununu, didaktika	14	MHF – B01 <i>Xarici dil</i>	6	ÜK-1 ÜK-2 ÜK-3
			MHF – B02 <i>Ali məktəb pedaqogikası</i>	4	ÜK-4 ÜK-5 ÜK-6 ÜK-7
			MHF – B03 <i>Psixologiya</i>	2	ÜK-8 ÜK-9
			MHF – B04 <i>Seçmə fənn*</i>	2	ÜK-10

	<p>tədqiqini;</p> <ul style="list-style-type: none"> - yeyinti məhsullarının standartlaşdırılması və sertifikatlaşdırılması məsələlərinin həllini; - texnoloji maşınların dinamikası, tarazlaşdırılmasını; - ictimai-iaşə və ticarət müəssisələrinin mexaniki və istilik avadanlıqlarının quruluşu və iş prinsipinin öyrənilməsi; - ölkəmizdə və xaricdə istehsal olunan xüsusi təyinatlı avadanlıqların inkişaf istiqamətlərini; <p>bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - maşınların istismar göstəricilərinə görə onların etibarlığının qiymətləndirilməsini; - konstruksiyaları axtarıla konstruksiya edilməsində müasir texnologiyalardan istifadə etməyi; - müxtəlif mənbələrdən informasiyanı almağı, onu təhlil və emal etməyi; - yeyinti sənayesi maşın və aparatlarının digər elm sahələri ilə vəhdətini qurmağı; - informatika, kompyuter texnikası və proqramlaşdırmanı tətbiq etməyi; - konkret mexanizmlərin konstruksiya olunmasına dair hesabatlar aparmağı və s. <p>ziyələnməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> -mütərəqqi konstruksiyatmə üsullarından, hesablama texnikası və proqramın təminatından, informasiyanın toplanması və emalında müasir üsullardan istifadə etmək vərdişlərinə. 		<p><i>n tarixi və metodologiyası</i></p> <p>MİF – B03 4 <i>Ali məktəb tərəfindən müəyyən edilən fənn</i></p> <p>MİF –B04 42 <i>İxtisaslaşmaya ayrılan fənlər**</i></p> <p>MİF – B05 24 <i>Seçmə fənn*</i></p>	<p>PK – 14 PK – 15 PK – 16 PK – 17 PK – 18 PK – 19 PK – 20 PK – 21 PK – 22 PK – 23 PK – 24 PK – 25 PK – 26 PK – 27</p>
MET – B00	<p>Elmi-tədqiqat işləri Magistr elmi-tədqiqat işini yerinə yetirmək nəticəsində aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elmi-tədqiqat işlərini planlaşdırmağı; - tədqiqat mövzusu seçməyi; - ədəbiyyat siyahısının tərtibini; - elmi-tədqiqat işi aparmağı; - elmi-tədqiqat işinin nəticələrini təhlil etməyi, onu digər müəlliflərin nəticələri ilə müqayisə etməyi; - alınmış nəticələrin praktiki əhəmiyyətini və onun tətbiqi imkanlarını müəyyənləşdirməyi; - elmi-tədqiqat işinin gələcəkdə davam etdirilməsi imkanlarını 	30	<p>Elmi-tədqiqat təcrübəsi 6</p> <p>Elmi-pedaqoji təcrübə 6</p> <p>Magistrlik dissertasiyasının hazırlanması və müdafiəsi 18</p>	<p>PK – 1 PK – 2 PK – 3 PK – 4 PK – 5 PK – 6 PK – 13</p>

	müəyyənləşdirməyi; - yerinə yetirilmiş tədqiqat işinin müdafiəsini; - elmi-tədqiqat işinin nəticələrinin çap üçün hazırlanmasını; - elmi-tədqiqat və elmi pedaqoji təcrübələrdə iştirak etməyi, onların nəticələrini ümumiləşdirməyi və magistrlik dissertasiyasında istifadə etməyi və s.				
	Kreditlərin ümumi cəmi	120		120	

**Bütün bölümlərdə seçmə fənlər müvafiq səriştələrə (kompetensiyalara) uyğun ali təhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir.*

***İxtisaslaşmalar üzrə səriştələr (kompetensiyalar) və buna müvafiq fənlər ali təhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir.*

4.3. İxtisas üzrə magistr təhsil proqramının yerinə yetirilməsi müddəti:
 ümumi həftələrin sayı – 94

o cümlədən:

- nəzəri təlim – 45 həftə
- təcrübələr (elmi-tədqiqat və elmi-pedaqoji) – 8 həftə
- imtahan sessiyaları – 15 həftə
- magistrlik dissertasiyasının hazırlanması və müdafiəsi – 12 həftə
- tətilər – 14 həftə

5. Maddi-texniki tədris bazası və kadr potensialı

5.1. Ali təhsil müəssisəsinin **060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi** ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompyuter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilalanların ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalar, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.

5.2. Fənlərin tədrisi, bir qayda olaraq, ali təhsil müəssisələrinin elmi dərəcəsi və ya elmi adı olan professor-müəllim heyəti tərəfindən aparılır. Bu fəaliyyətə həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər cəlb oluna bilər.

5.3. Magistrlik dissertasiyalarına elmi rəhbərlik, bir qayda olaraq, həmin təhsil müəssisəsində çalışan professor-müəllim heyətinin elmi adı və ya elmi dərəcəsi olan nümayəndələri və ya həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər tərəfindən həyata keçirilir.

6. Tədris prosesinin forma və metodları

- 6.1. Magistranın nəzəri təlimi və pedaqoji hazırlığı mühazirə, məşğələ, seminar, məsləhət, sərbəst iş, pedaqoji təcrübə və s. formalarda həyata keçirilir.
- 6.2. Magistr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh, müsahibə, interaktiv təlim, müstəqil iş, diskussiya, dəyirmi masa, illüstrasiya, tədqiqatçılıq, laboratoriya və praktik iş və digər metodlardan istifadə edilə bilər.
- 6.3. **060625 – Texnoloji maşın və avadanlıqlar mühəndisliyi** ixtisası üzrə magistr hazırlığında elmi-tədqiqat və elmi-pedaqoji təcrübələr nəzərdə tutulur (təcrübələrin məqsəd və vəzifələri ixtisasdan asılı olaraq müəyyənləşdirilir). Təcrübələr növündən asılı olaraq müvafiq təşkilatlarda, yaxud ali məktəblərin kafedra və laboratoriyalarında keçirilə bilər.

7. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

- 7.1. Yekun dövlət attestasiyası magistrlik dissertasiyasının müdafiəsindən ibarətdir. Dissertasiyanın məzmununa, həcminə, strukturuna qoyulan tələblər və onun müdafiəsi qaydaları Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən müəyyənləşdirilir.
- 7.2. Təhsilalanların biliyinin qiymətləndirilməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş qaydalar əsasında həyata keçirilir.
- 7.3. Yekun Dövlət Attestasiyası nəticəsində məzunlara magistr ali elmi-ixtisas dərəcəsi və dövlət nümunəli diplom verilir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Problemləri İnstitutunun
direktoru

_____ A.Mehrabov

«___» _____ 2012-ci il

Təhsil ixtisaslar qrupu
üzrə Dövlət Təhsil Standartları
hazırlayan işçi qrupun sədri

_____ X.Yahudov

«___» _____ 2012-ci il

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Ali və orta ixtisas
təhsili şöbəsinin rəisi

_____ İ.Mustafayev

«___» _____ 2012-ci il

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Elmi Metodiki-Şurasının
«Maşınqayırma və metallurgiya»
bölməsinin sədri

_____ A.Abdullayev

«___» _____ 2012-ci il